Ötöd[ik] évfolyam. 52-dik szám. Kolozsvártt, 1875. péntek március 5.

Előfizetési dij.

Vidéki postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 15 frt.
Félre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelen[ik] mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési dijak:

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakor hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22.) Haasenstein et Vog (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau

Nyilttéri czikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Bel-királyutcza 28-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS
a
„KELET“
politikai és közgazdasági napilap
1875. ötödik évfolyamára.

A „Kelet“ előfizetési ára:

Egész évre . . . 15 frt.
Félre . . . . 8 „
Negedévre . . . 4 „
Egy hóra . . . 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legczélszerübben postai utalványnyal alólirt könyvkereskedésébe küldendők.

Ivolcz egyszerre beküldött előfizetés után [ú]szteletpéldánnyal szolgálunk.

Stein János
a „Kelet“ kiadója.

Kolozsvár, márcz. 4. 1875.

(—n.) Végre sikerült tehát b. Wenkheim miniszterelnöknek cabinetjét megalakitni. Nem volt ez könnyü, mert nem egyszerü cabinet válságról, hanem valóságos parliament-válságról volt szó s ha nem sikerül volna a miniszterelnök urnak a két nagy párt többsége közt egyetértést hozni létre, az uj kormány tagjai beülhettek volna ugyan a vörös támlás székekbe, de nem támaszkodhatva egy erős többségre rövid időn vagy vissza kellett volna lonie az alig megalakult cabinetnek, vagy a népre való hivatkozás kétélü fegyverét használni.

A történtek után azonban sem attól, hogy az uj miniszteriumnak többsége ne legyen sem attól, hogy a képviselők tájékozatlan legyenek kénytelenek egyik oldalról a másikra barangolni, tartani nem lehet, mert a Deákkörben és a balközép értekezlén elmondott miniszteri programm elég tiszta s csak miután annak támogatására mindkét párt többsége vállalkozott, mutatta be a miniszterelnök báró ur miniszteri névjegyzékét a királynak.

Az uj miniszterium ily nyilt fellépésének már is lett azon jó eredménye, hogy br. Sennyey, kijelentve, miszerint nékie a miniszterium programmjában fogialtak némely pontjaira nézve aggodalmai vannak, kibontotta a conservativ-lobogót.

Ez nézetünk szerint igy maga rendén van, mert ezen lépese által b. Sennyeynek meg van vetve alapja annak, hogy alakuljon nálunk is egy szabadelvü és egy conservativ párt és pedig mindkettő kormányképes, mi megőriz sok minden rosztól s ezek közt a parliamenti zsarnokságtól.

Részünkről a pártoknak ily elvek szerinti alakulását már rég ohajtottuk s ezen ohajtásunknak többször kifejezést is adtunk e lapok hasábjain.

Most már tisztában lehet minden képviselő, támogathatja a miniszteriumot, vagy Sennyeyvel tamadhatja azt, de az ide amoda való kapkodásnak s a reservált állásoknak ma már nincs helye s reméljük is, hogy a multakon okulva a pártok aként fognak alakulni, hogy minden pártban csak homogen elemek fognak helyet foglalni s kiki a mely párthoz csatlakozott, annak érdekeit szem előtt is tartja, áldozatul hozva annak személyes érdekeit mindég, sőt néha elveiből is engedve.

Ez koránt sem teszi azt, hogy a pártok feletti fegyelmet bárki is vaskézzel gyakorolja, hanem csak is annyit, hogy a párt-fegyelem ne lazittassék meg annyira, mint a hogy meg volt lazulva ujabb időben a többségnél, mert ez valóságos bábeli zavarokat idézett elő.

Mindnyájan akarunk egy compact erős többséget, hiszen ez czélja a fusionak. Mindennek daczára sokan reservált állást foglaltak el. Mi részünkről nagyra becsüljük mindenki meggyőződését s ennélfogva természetesnek tartjuk, hogy minden képviselő azon párthoz csatlakozik, a melynek elveit vallja, de a reservált állásra nézve figyelmeztetjük az illetőket, hányszor volt a reservatákért vádolva a balközép vezére és jelenleg belügyminiszter Tisza Kálmán, épen általok is. Mi férfiasabb s ennélfogva egy képviselőhez illőbb eljárásnak tartjuk a határozott szinvallást.

Mindkét párt többsége egy vegyes conferentia tartását elhatározta. Ezen conferentia lesz hivatva a fusiot teljesen befejezni s szeretjük hinni, hogy mind azon aggodalmak el fognak enyésztetni, a melyek még ma egyik vagy másik képviselő kebelében léteznek, mert ha egykor az elvek iránt tisztában van a párt, az egyesek nek sem tyranismusától, sem tulkapásaitól, hatalmaskodásaitól nem félhetnek.

Igen szükségesnek tartjuk, hogy a közös conferentia a részletekig tisztázza az eszméket s a fusiot teljesen őszintévé tegye, mert ha a kölcsönös gyanuskodás nyavalyája ujból lábra kap képviselőink közt, az elragad reánk is a vidéken, s akkor aztán nem annyira fusio lesz a képviselőválasztások alkalmával, mint egy amabilis confusio.

Ha a fusio csak a jelen, már rövid ideig tartó időszakra köttetne az az csak azon tárgyakra nézve, melyek ezen idő alatt elintézhetők, nem mondjuk, hogy semmi haszna sem volnal de semmi esetre nem annyi, mint óhajtanók.

Azonban, ha mindazon reformokra nézve egyetértés jön létre a két nagy párt közt, melyek a miniszteri programmban érintve vannak, akkor a fusionált szabadelvü pártnak szép jövendőt merünk jósolni.

Rövidbe: foglalva mi nem tartjuk kielégitőnek egy ad hoc fusio létesitését, mi szeretnők ha a szabadelvü reformok érdekében alakulna nem csak a parliamentben hanem azon kivül is, egy nagy többség.

— **A lelépett** ministerium Bittó István vezetése alatt testületileg megjelent ő felségénél, ki tisztelgésükre következőleg válaszolt:

„Fogadják ismételve köszönetemet azon szolgálatokért, melyeket nekem és az országnak hiven teljesitettek.

Reménylem, hogy a közjó előmozditására irányzott törekvéseikben ezentul sem fognak ellankadni s akár közel, akár távolabb álljanak trónomhoz, kegyelmem és jóakaratom önök irányában mindenkor változatlan fog maradni.“

A ...ium tagjai a várlakból tá-..., József főherczeg ő cs. k. fenségénél tették bucsutisztelgésüket. Tegnapelőtt délben 1 órakor fogadta Ő Felsége az uj ministeriumnak Wencheim Béla br. vezetése alatt megjelent tagjait, kiknek tisztelgésére a következőleg válaszolt:

„Reménylem, és meg vagyok győződve, hogy önök egyenkint és együttesen kivánatos összhangban igyekezni fognak elvállalt feladatukat a monarchia, valamint az ország javára a nehéz körülményekhez mért lelkiismeretes buzgósággal megoldani.“

— **Tisza Kálmán** a következő levelet intézte a maros-vásárhelyi ügyvédi kamarához:

Méltóságos elnök ur!

Sok dolgok között nem lehetvén távirati uton azonnal kifejeznem szives köszönetemet a maros-vásárhelyi t. cz. ügyvédi kamara, általam igen nagyra vett megemlékezéséért, később már nem akartam azt távirati uton tenni, leviráshoz pedig csak most jutottam.

Most kérem fel tehát méltóságodat, hogy legyen szives hazafiui köszönetemet a t. cz. kamara igen tisztelt tagjai előtt tolmácsolni.

Adja isten, hogy mindnyájunknak, s hogy minden önzéstelen jó hazafiunak buzgó közreműködése által sikerüljön édes hazánk ügyeit rendbehozni, a magyar államnak felvirágozását s az egésszel együtt az annak oly becses részét tevő Erdélynek is boldogságát eszközölni.

Őszinte forró köszönetemnek szivesen fogadását és tolmácsolását ismételten kérem.

Teljes tisztelettel vagyok

Budapesten, február 24-dikén, méltóságodnak

kész szolgája:
Tisza Kálmán.

— **Ő Felsége** a következő legfelsőbb kéziratokat bocsátotta ki:

Kedves Bittó! Midőn magyar miniszteriumomnak általam mai napon elfogadott lemondása folytán önt ezennel ministerelnöki állásától saját kérelmére felmentem, a trón és haza érdekeinek szentelt önzéstelen, buzgó törekvései és kitünő szolgálatai méltó elismeréseül önnek Lipót-rendem nagy-keresztjét dijmentesen adományozom.

Kelt Budapesten, 1875-dik évi martius hó 2-án.

Ferencz József, s. k.

Kedves Pauler! Magyar miniszteriumom lemondása és saját kérelme folytán önt igazságügyminiszteri állásától ezennel felmentem s a közpályán több év óta különböző minőségben lankadatlan buzgalommal teljesitett hü és kitünő szolgálatai elismeréseül önnek Lipót-rendem nagy-keresztjét dijmentesen adományozom.

Kelt Budapesten, 1875-dik évi mártius hó 2-án.

Ferencz József, s. k.

Kedves gróf Zichy! Magyar miniszteriumom lemondása és saját kérelme folytán önt, lankadatlan buzgalommal teljesitett hü szolgálatainak teljes elismerése mellett közmunka- és közlekedési ministeri állásától ezennel felmentem.

Kelt Budapesten, 1875-ik évi martius hó 2-án.

Ferencz József, s. k.

Kedves gróf Szapáry! Magyar miniszteriumom lemondása és saját kérelme folytán önt, lankadatlan buzgalommal teljesitett hü szolgálatainak teljes elismerése mellett belügyministeri állásától ezennel felmentem.

Kelt Budapesten, 1875-dik évi martius hó 2-án.

Ferencz József, s. k.

Kedves Ghyczy! Magyar miniszteriumom lemondása és saját kérelme folytán felmentem önt országos pénzügyministeri állásától.

Egy év előtt önmegtagadó áldozatkészséggel vállalta ön el e tárczát.

Szivemből kivánom, hogy midőn most a hiven teljesitett hazafiui kötelesség lélekemelő öntudatával lép vissza a magánéletbe, — hü és kitünő szolgálatainak e legszebb jutalmát még évek során át élvezhesse; élénken óhajtván egyszersmind, hogy ha a közügy kivánja, ettől, a trón és haza érdekében, ezentul se vonja meg teljesen, bölcs támogatását és közreműködését.

Kelt Budapesten, 1875-dik évi mártius hó 2-án.

Ferencz József, s. k.

Kedves Bartal! Magyar miniszteriumom lemondasa és saját kérelme folytán önt földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministeri állásától, hü és buzgó szolgálatainak teljes elismerése mellett ezennel felmentem.

Kelt Budapesten, 1875-dik évi martius hó 2-án. Ferencz József, s. k.

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

Jenny húgom.

Regény.

Irta:

SAND GYÖRGY.

Második rész.

III.

(Folytatás)

„Párisban születtem, ezt már mondtam volt önek. Anyám nagyon szegény, de becsületes n volt, kit elhagyott volt férje, ezt tiz éves k[o]mig nem emlékszem, hogy láttam volna [a]laha. Anyám Spanyolországból jött ide vel mikor én még nagyon kicsiny voltam. Mg csak kis csecsemő voltam, midőn férje enent, egy kis pénz öszveget hagyván hátra eki, melyből nagyon takarékosan éldegélt, ndig reménylvén, hogy férje nemsokára viszsza rend. Nagyon szorgalmas, munkás volt, d miattam nem távozhatott el hazulról. hogy [ö]pszámba járjon, aztán egy nő oly keveset i[s]tud megszerezni munkája által! Később ngem is megtanitott mesterségére, metszv[é]nyeket szinezett ki! Olvasni s irni is megtan[u]ott ugy a hogy. A helyes irást soha sem tu[d]am megtanulni. Egy kicsit varrni, egy kicsit [s]panyolul beszélni, egy kicsit tánczolni, s elm[o]dani latin imádságait, melyeket én soha fe[l] nem birtam fogni, körülbelül ennyiből áll[t] anyám tudománya. A jó és rosznak [k]elfogás[á]ról nem sok képzetet adott nekem. Becsüle[t]es, hü volt férjéhez, kit mindennek daczára s[z]retett, de azért nem volt hivatva erkölcsi okt[a]tásokat tartani másoknak. Ugy hiszem [m]án azé[r] nem, mert ilyesmire gondolni, mivel fél[t] hogy akkor kénytelen lenne férjét is [e]litélni hanem a mellett nagyon ügyelt minden lépésre.

„Nélküle sohasem mentem sehov... Nagyon tiszta lelkü ártatlan lányka voltam, a körülmények hozták ugy magukkal a nélkül, hogy sejtelmem lett volna, hogy az másképp is lehetne. E közben kis vagyonunk merőben elapadt. Munkánk nem fedezte mindig szükségleteinket, s már csak nem a vég inséggel küzdöttünk, midőn atyám ismét kis pénzösszeget küldött számunkra, s közeli megérkezését jelezte.

„Ismét két év telt el. Végre megérkezett atyám, mondta, hogy sok pénzt szerzett, de hogy mi módon, azt elhallgatta előttünk. Tudtunkra adá, hogy ezentúl nála fogunk lakni, s elvitt magával egy borzasztó csúf faluba, Panticosá-ba a navarra-i hegységek közepette. Ide érve láttuk, hogy egész sereg csempész áll atyám parancsnoksága alatt. Ez anyámat rettegéssel töltè el, de atyám kigunyolta őt ezért. Egy eléggé csinos házba helyezett el bennünket, két cselédet is rendelt mellénk s azzal ismét eltávozott, isten tudja hová, de időnként viszszatért hozzánk, ilyenkor mindig nagyon el volt foglalva s kétes kinézésü egyének környezték őt, kik mint valami rabló-gyilkosok néztek ki, s mi nagyon féltünk tőlük.

„Hiányt semmiben sem szenvedtünk, még szép öltözékek s ékszerekben sem.

„De ugyan ki kedvéért szépitettük volna ki magunkat e magányban? Nem szerettük a falun való lakást, s e falu különben is egy tolvaj-barlanghoz volt hasonló.

„Hozzá voltunk szokva párisi egyszerü életmódunkhoz, vidám külvárosi sétáinkhoz, ez örökös zajló, pezsgő élethez az utczákon s a sok élénk, vidor arczhoz. Sajnálkozva emlékeztünk kis padlásszobánkra, nélkülöztük megszokott fészkünket s a folytonos mozgást, még azt is, melyre kényszeritve voltunk, hogy megélhessünk s mi megóvott attól, hogy nyomorunkra gondoljunk, munkaerőt ad az embernek arra, hogy semmivel se törődjék.

„Panticosában ijesztő álmaink voltak, minden perczben rettegés fogott el. Ezen csempészettel foglalkozó emberek mindig komor mogorvák voltak, csak halkan, vagy jelek által értekeztek egymásközt. Nyájas, szivélyes igyekeztem lenni iránt[o]k.

„Ők sem voltak hozzám rosz indulattal, de anyám mindig féltett, hogy majd bántalmaznak s kért ne távozzam el oldala mellől. Halálos nyugtalanság fogta el végre s beteg lett.

„Aztán egy napon felfedezte, hogy atyám másokat szeret s felébredt féltékenysége végkép kimerité erejét.

„Egy este, midőn atyám hazatért szokott kirándulásaiból, karjaim közt halva találta őt. Nem nagyon busult miatta s nem sokat gondolt vigasztalásomra, hanem pár nap mulva magával vitt Bordeaux-ba, hova ügyei végett utazott.

„Szolgálója, Pepa is követte őt s atyám legkevésbé sem igyekezett palástolni előttem a bizalmas viszonyt, melyben e leánynyal állott.

„Ez lealázott engem, magamon kivül voltam a boszuság miatt s azzal fenyegetődztem, hogy inkább megszökőm tőlük, minthogy eltürjem egy ily mostoha anya uralmát. Hogy hová menekülnék? Magam se tudtam, de dühben voltam s nem sokat okoskodtam.

„ — Ha te igy fogod fel a dolgot — szólt atyám — én fogok megválni tőled s beteszlek valamely zárdába, ott majd unatkozhatol kedvedre, hanem te akartad igy, ám lássad.

„Miután szegény anyám azon egyetlen lény, kit szeretni birtam, ugy sem volt többé mellettem, valóban legkevésbé sem sajnáltam, odahagyni panticosai csunya lakásunkat s atyám kedvesének társaságát. Örültem, hogy tanulni, mivelődni fogok s erre nézve én sem tartottam magamat ostobábbnak másoknál; de már igen késő volt most fogni ehez s nem tanultam meg semmi most, mint mit társnőim példája után elsajátithattam, csipke mantilommal csinosan burkolni be fejemet, szemeimmel s legyezőmmel ügyes játékot üzni, pletykaságokat fecsegni, tetszelegni, kaczérkodni s szerelemről ábrándozni, a nélkül, hogy csak sejtelmem is volna mi a szerelem. Az apáczák, magok sem birván semmi tanultsággal, minket sem tanithattak semmire.

„Sietni fogok végére érni elbeszélésemnek hogy ne éljek vissza az ön türelmével. Két év telt el ily módon. Széppé fejlődtem, mindenki reám veté szemeit, ha az utczán végig haladtam, bárhol megjelentem, figyelem tárgya lettem, s az egész város rólam s szépségemről beszélt s egész sereggel kaptam a szerelmes leveleket. Ez büszkévé, hiuvá tett, de még eddig senki sem nyerte meg szivemet.

„A szerelmes leveleket mind megmutogattam társnőimnek, naphosszat sokat nevettünk felettök, de éjjel igen is sokat foglalkoztak gondolatim e tárgygyal.

„Eddigi imádóimat mind rútaknak, vagy nevetségeseknek találtam. Dgy szép kellemes ifjuról álmodoztam mindig, nem is igen gondoltam arra, hogy valjon mit tennék akkor, ha találkozhatnám egy ilyennel. E vágy oly hévvel ragadta meg lelkemet s foglalta el egész valómat, hogy másra gondolni sem tudtam már. A legnagyobb türelmetlenséggel vártam eszményképem megjelenését.

„Folytonos láz ban voltam e miatt, mely arczomat pirral vonta be s szemeimet még ragyogóbbakká tette.

„Végre megjelenik, látom őt! Egy vagyontalan, szerény állásu fiatal katonatiszt volt, hanem szép, csinos, elegans külsejü, levelei tele a leglángolóbb szerelmi vallomásokkal. Az éjeket rostélyozott ablakom alatt töltötte, e mellett merész bátor ifju volt s sikerült neki behatolni a zárda kertjébe. Itt szenvedélyes szavakat intéz hozzám, hévvel zár karjaiba, én el valék bájolva, a boldogság elbóditja eszemet s azonnal magával is vitt, elrabolt a zárdából. Egy nő házába vezetett ki ismeretlen volt előttem s ki biztatott, hogy nála rejtve maradhatunk mindaddig, mig sikerülend titkon elhagynunk a várost.

„Most veszve vagyok nemde? veszve saját hibám által? — Oh ez bizonyos, hogy hibám menthetetlen, hogy minden meggondolás, minden küzdelem nélkül rohantam előre s hogy épp oly bünös vagyok, mintha elbuktam volna; de a véletlen egy nagyon szomoru véletlen jött közbe, hogy megóvjon a végleges, helyrehozhatlan elbukástól.

„Éppen hajnalodott már, mikor elértük azon menhelyet, hol én biznotságban véltem lenni, s melyet tisztességes polgári család házának tartottam. Kedvesemet kötelességei szólitották. Kénytelen volt távozni. Estére igérte visszajöttét.

„Kimerülve, fáradtság és izgatottságtól megtörve — hisz még oly fiatal valék! — egy diványra dőltem le, hol azonnal elaludtam.

„Nehány óra telhetett el. Egyszerre egy hang, — oh! egy borzasztó hang üté meg füleimet, felébredek s megismerem atyám hangját. Egészen közel hozzám, a mellékszobában beszélgetett azon nővel, ki megigérte, hogy rejtve tart engem. E nő mint bizalmas barátot fogadta őt, ugy látszik orgazdája volt csempészeknek; elbeszéli atyámnak, hogy most most még más épp oly veszélylyel járó keresete is van, de mely sokkal jobban jövedelmez; elszöktetett fiatal leányoknak ad menhelyet; felemlit engem, nem tudja ugyan nevemet, nem ismer, nem tudja honnét jöttem hozzá, de dicséri szépségem, felizgatja atyám kiváncsiságát, vagy inkább — ki mondjam-e? — állati ösztönét. Oh! miért kimélném emlékét ő egy aljas ember volt! Minden áron látni kiván engem . . . a nő ellene szegül, de eltaszitja őt magától, s egy hatalmas lökéssel betöri az ajtót, s belépve engem félholtan talál a szoba közepén térdre omolva. Reám ismerve előbb arczul vág mindkét felől, s azután ütlegekkel halmoz el. Rögtön kocsi után küld, gyorsan bele ültet s Madridba viszen magával.

(Folyt. köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Kedves báró Wenckheim! Önt ezennel magyar miniszterelnökömmé kinevezem, s az egyes ministeri állomások betöltése iránti javaslatait elvárom.

Kelt Budapesten, 1875-dik évi mártius hó 2-án.

Ferencz József, s. k.
Bittó István, s. k.

Magyar miniszterelnököm előterjesztése folytán vallás- és közoktatásügyi ministeremmé Trefort Ágostont, — horváth-szlavon-dalmátországi ministeremmé kinevezem gróf Pejacsevich Pétert, — honvédelmi ministeremmé Szende Bélát, — igazságügyministeremmé Perczel Béla képviselőházi elnököt, — belügyministeremmé Tisza Kálmán országgyülési képviselőt, — pénzügyministeremmé Széll Kálmán országgyülési képviselőt, — a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministeremmé báró Simonyi Lajos országyülési képviselőt, — s végre közmunka- és közlekedésügyi ministeremmé Péchy Tamás országgyülési képviselőt ezennel kinevezem, — a személyem körüli ministerem teendőit ideiglenesen magyar ministerelnökömre bizván.

Az illetőkhöz intézett kéziratait további intézkedés végett ./. ide zárom.

Kelt Budapesten, 1875-dik évi martius hó 2-án.

Ferencz József, s. k.
Br. Wenckheim Béla, s. k.

— **Zeyk Károly** belügyminiszteri államtitkár lemondását egyhangulag bevégzett ténynek mondják a pesti lapok. E lemondást ugyan természetesnek találjuk, de azért lehetetlen legnagyobb aggodalmunknak kifejezést nem adnunk. Egyfelől Zeyk Károly jelleme, tehetsége, munkássága idézi elő mély sajnálkozásunkat e távozás fölött, de másfelől nem csekélyebb okként áll előttünk az a tény is, hogy az erdélyrészi érdekek egyetlen még megmaradt jelentős képviselője távozik a miniszteriumból Zeyk Károlyban. Nem a parliamentarismus velleitásai, hanem a specialis viszonyok tudata mondatja velünk ezeket s annyival is inkább, mivel élénk emlékezetünkben él még most is az „erdélyi magyar nemzeti párt“ hajótörést szenvedt szerencsétlen kisérletének története s azon panaszok, melyeket az unio ellen a kezdeményezők hangoztatának. S ha most egyetlen képviselőnk is kilép a miniszteriumból s ha ennek folytán specialitásainkra való tekintet nélkül intéztetnek el ügyeink: nyilvánvaló, hogy az elégedetlenség jogosult formákban nyerhet kifejezést — s nem képzelnők, hogy ez eshetőség aggodalommal ne töltené el minden igaz hazafi kebelét. Épen azért örömmel üdvözöljük azt a hirt, mely szerint Zeyk Károly helyét Torma Károly foglalná el s bár a lapok Torma vonakodását említik: föl nem tesszük, az ő hazafi áldozatkészségét ismerve, hogy az országrész jogos igényeit hozzáfüzött méltó várakozását előbbre ne tenné saját egyéni érdekeinek. Ismerve Torma Károlyt, bizunk hozzá, hogy ez áldozatot meghozza nekünk az erdélyi részeknek, az unionak.

— **Sennyei Pál** br. több elvbarátja, mintegy 25 deákpárti képviselő f. hó 2-ikán Festetich Pál gr. lakásán előleges találkozásra gyültek össze azon czélból, hogy a jelen kormányalakulással s annak jövendő pártjával szemben legközelebbi időben mily álláspontot foglaljanak el. A jelenvoltak abban állapodtak meg, hogy a Sennyey br. által a deákköri értekezleten jelzett független álláspontot teljesen magukévá tévén, az alakulandó kormánypártba be nem lépnek; Sennyey br. ismert budgetvitai programm-beszédének elveit egészben és nagyban magukénak vallják és Sennyeyt erről értesiteni fogják. A végleges alakulás, valamint a többi elvi kérdésekre nézve a határozat a parlamentaris és pértértekezleti események további fejlődésétől tétetik függővé.

— **A „Reform“** a következő levelet hozza:

Tisztelt szerkesztő ur!

Több képviselőtársam felszólitására kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy az alakulandó uj kormánypártba nem fogok belépni.

A törvényhozási két nagy párt közötti egyesülést örvendetes eseménynek tartom. Óhajtom, hogy a kormány, mely ennek alapján létesült, a megoldásra váró nagy föladatoknak megfeleljen.

Azonban a jelen viszonyok között szükségesnek látom, véleményem független nyilvánitását magamnak föntartani, és az ország ügyeinek rendezésére vonatkozó nézeteimet adandó alkalommal a képviselőházban kifejteni.

Ezen elhatározásomat a kormány elnökének egy hozzá intézett levélben bejelentettem.

Budapest, 1875. márczius 2.

Gróf Lónyay Menyhért.

— **A baloldali kör** márcz. 1-jén hozott határozata a fusió és a kormány támogatására vonatkozólag szóról szóra ez:

„Egyhangulag kijelenti a párt, hogy a programmot, melyet Tisza Kálmán főbb vonásaiban körvonalozett, magáénak is elismeri és kész a kormányt, mely a programm megvalósitására törekszik, egyesült erővel támogatni.

Kijelenti továbbá a párt, hogy a most megalakulandó kormány iránt osztatlan teljes bizalommal viseltetik.

Végül kijelenti a párt, hogy mint ilyen külön pártértekezletet tartani többé nem fog, mihelyt a két párt egybe olvad mint egyesült szabadelvü párt, a midőn tanácskozásait ugyanazon egy klubban tartandja.“

— **A Lónyay** körül csoportosuló képviselők, értekezletet tartottak és abban állapodtak meg, hogy független állásban egyelőre várakozó magatartást követnek.

Magyar lapok szemléje.

A „Nemzeti Hirlap“ szerint a miniszteriumban Treforton kivül, ki helyét eddig is hasznosan és becsületesen betöltötte, csak egy ember van, ki helyére termett: Tisza Kálmán. A többiek egy része puszta hazafiságból vállalkozott a kormányra, s egy csomó tárcza ugy van elhelyezve, mintha csak sorshuzás utján osztattak volna ki a kiszemelt áldozatok között. Tisza Kálmán fog uralkodni a miniszteriumban, az eddigi baloldal fog uralkodni a kormánypártban. Ez a jövő képe. A Deákpárt, mely nyolcz éven át kormányozta az országot, ma egy tehetetlen tömeg, melynek vannak még egészséges alkatrészei, de mely mint egész már alig tesz számot.

A „M.-Ujság“ Jókai azon beszédéről szól, melyet Jókai, Tisza Kálmán előadásának dicshymnuszaként zengett el, s melyben kinyilatkoztatja, hogy nemcsak az elvekért, de azért is támogatja a kormányt, mert meg van győződve, hogy ez az utolsó parlamenti kormány Magyarországon, mely után nem következhetik egyéb, csak nemzeti absolutismus vagy czentralparlament.“ Szégyennek tartja a nemzetre, hogy nagynak hiresztelt költője, nem pirul ily szavakat dobni a világba. Azt hiszi, hogy az ily gyalázatos honárulással szemben a mérsékletet megtartani nem lehet.

A „Reform“ tudatja, hogy az uj „félhivatalos“ a Hon már proklamálja a jövendő pártok firmáit. A kormány pártja liberalis lesz, ellenzéke pedig konservativ. A mennyiben Sennyey csakugyan megindította egy ellenzék szervezését, konzervativ ellenzékünk lesz. Valószinü, hogy egy ily czég alatt szervezett ellenzék nem is lesz hatás nélkül a kormány pártjára, lehet, hogy határozottabb szinvallásra fogja szoritani szabadelvüség dolgában, de nem lehetetlen az sem, hogy ellenkező irányban fogja versenyét provokálni. Tisza és pártja multjában semmi sem jogosit fel bennünket arra, hogy őket tartsuk a liberalis elvek letéteményeseinek hazánkban. Voltak ők liberálisok és konservativek vegyest, a hogy az alkalom, a hogy jelesen a Deákpárt magatartása, melylyel mindenben ellenkezni tartották hivatásuknak, útjokat s irányukat megszabta. A vármegye s a birói szervezés kérdésében bizony jókora varkocs lógott le hazafias válluk közepére. Miért kellene hinnünk, hogy épen most, midőn kormányra jutnak, főkarakterisztikonukat a szabadelvüségben keresnék, holott ellenzék korukban sem az egyik, sem a másik irányban nem voltak válogatósak.

A „Hon“ nem helyesli azon jobboldaliak magatartását, kik nemcsak a „tartózkodó“ magatartást tartják szükségesnek, hanem a bizalmatlanságnak, hol az „erős“ kormány állitólagos hiányának feltüntetésével, hol Tisza Kálmán befolyásának tulságos nagyitásában, hol a kibontakozás lehetősége iránti aggodalmak kifejezésében terjesztik. Jól tudja, szerinte — mindenki, hogy jött létre e kabinet. Hogy akár a tárczák kiosztása, akár azok vivőinek tehetsége aggodalmakat ne keltene, azt nem tagadja. De ez aggodalmakat elfojtja, mert most csak ez a kabinet volt lehétséges; mert nem hogy javitnók, még rontjuk a helyzetet, s a helyett, hogy erőt adnánk a kormánynak, csökkentjük abban és az iránt a bizalmat, lassitjuk a kibontakozást. Már pedig minden öntudatos politikus csak akkor tesz valamit, mikor az czélra vezet, és nem akkor, mikor attól eltávolit.

A „M. Politika“ ugy fogja fel a dolgot, hogy az uj pártalakulás minden oldalon szervezkedési erőfeszitéseket vonand maga után; de más részről nem volna helyes azt gondolni, hogy Sennyey báró nyilatkozata s fellépése már a legközelebbi jövőre nagy parlamenti harcokat igér. E fellépés következményei kimaradhatatlanok; de meggyőződése szerint azon későbbi alakulások számára hasitott medrett a melyek csak az országgyülés berekesztése után fognak szükségkép bekövetkezni.

A „Közérdek“ igazságtalanságnak tartaná, ha a Bittó-Gyczy-kormány távozása alkalmával nem szentelne működésének egy pár szót, melytől az elismerést elenei megtagadhatják, de az utókor, s a részrehajlatlan történelem bizonyára nem fogja megtagadni. A Bittó-Ghyczy-kabinet nem mútathat a tettek hosszu sorára, erre hiányzott az első feltétel — az idő. A lelépett ministerium jelentősége abban fekült, hogy ez volt az első kormány Magyarországon, melynek valóságos programmja volt. Alig van ága az állami kormányzatnak, alig létezik oly kérdése közéletünknek, melyre nézve a kormánynak vagy már kész törvényjavaslatai, vagy nevezetes előmunkálatai ne lettek volna. De mielőtt a tervek kivitelében csak némileg is előhaladhatott volna, megtört a Bittó-Ghyczy-kabinet a megváltozott párthelyzet nyomása alatt. Most ismét elkezdhetjük a dolgot elölről.

KÜLFÖLD.

Kolozsvár 1875. márt. 4.

A bonapartisták üzelméről a franczia parlamenti bizottság a nemzetgyülés egyik közelebbi ülésében terjeszté be nagy terjedelmü jelentését, melyből szükségesnek tartunk egy pár vonást kiemelni. Összesen 80 bonapartista lap van Franczia országban, melyek 500,000 példányban terjesztetnek a nép között, hirdetve a császárság visszatérését.

A bonapartistáknak szervezettebb rendőrségök van, mint az állami. A császárság korabeli hivatalnokok, katonák — mind szövetségre léptek a császárság visszaállitására, tehát a most törvényesen fennálló államrend ellen conspirálnak. Volt császári miniszterek, praefectek sat.-ből álló bonapartista közp. bizottság agensei rendre járják be a megyéket és agitálnak, terjesztik a nép közt a császárság propagandáját és tartják a népben azt a hitet, hogy Mac-Mahon Lulunak akarja fenntartani és kezére játszani a trónt.

1873. jun. 2-án Párisból ezt a körözvényt terjeszti Pietri agensei által:

„Kedves barátom! A néptömeg azt hiszi, hogy a tábornagy-elnök a császári herczeget vissza fogja ültetni a trónra. Azon állásnál fogva, melyet Mac-Mahon a császárság alatt elfoglalt, ez csak logikai dolog lenne. De legyen bármint is, a népnek ezt a hitét megerősitni és kizsákmányolni kell.“

A bonapartista szövetség a socialistákkal is összeköttetésbe lépett, tehát szövetkezett a császárság a demagogiával. Etéren Jules Amigues a legbuzgóbb kolompos. A bonapartista bizottság saját budgetjéből tartott fenn egy socialista lapott; az „Internationale“-nak egy tagja, ki az issyi erődben parancsnokolt, a bizottsághoz intézett levélében azt mondja, hogy ő csak a császárság érdekében cselekedett s kéri a császári herczeg nagyobb számu fényképeinek számára megküldését, hogy azokat a munkások közt terjessze. A bizottság küldött is neki 200 darabot. Mindezen adatok nagyobb részét Renault rendőrfőnök szolgáltatta a bizottságnak.

Spanyolországban kezdi felütni a fejét a clerikalismus, daczára azon igéreteknek, melyeket Alfonz ismételve tett, hogy az egyház sérelmei orvosoltatni fognak. Az „Espana Catolica“ czimü ultramontán lap felfüggesztetett a jaeni püspök egy levele miatt, melyben a vallási türelmetlenséget praedikálja, és megtámadja a királyi tekintélyt.

Az ngol alsóház febr. 25-ki ülésében terjesztė be nagyterjedelmü munkálatát az a királyi bizottság, mely a Disraeli kormány megalakulása után azonnal kiküldetett a munkás viszonyok tanulmányozása és azok szabályozása iránti javaslattétel végett. A bizottság tagjai ezek: Cockborn Sándor Anglia főbirája, mint elnök, Smith biró, lord Romilly, Boverie. Goldney, Hughes Tamás. Roebuch, Russel, Gurney és Macdonáld, — az utóbbi munkáspárti képviselő. A bizottság főleg azon törvények hatását tanulmányozta, melyek a munkás viszonyokra vonatkoznak (az 1867-ki Master and Servant Act, az 1871-ki Criminal Law Amendment Act, és a Law of Conspiracy.) A bizottság nehezen folytathatta munkásságát, mert a munkásszövetségek, melyek legnagyobb ellenségei e törvényeknek, megtagadtak minden felvilágositást s igy a bizottság csak privatim értesülhetett azok egy egy tagjától. Több rendbeli változtatásokat hoz javaslatba a törvényekre nézve. Egyébiránt a jelentés még nem került nyilvánosságra s majd annak idején még arra visszatérünk.

Az orosz czár helybenhagyta a pétervári hadügyminiszter előterjesztvényét, melynélfogva mindazon urali kozákok, kik a területökön életbeléptetett szervezési s közigazgatási rendszabályt elfogadni nem akarták s ennek folytán engedetlenségben vétkeseknek találtattak, Ural vidékéről az Amudarjai tartományba államköltségen s családjaikkal együtt letelepitendők.

Adó ügy,

Hónapok óta foglalkoztatja a közvéleményt azon kérdés, miként lehetne az államjövedelmaket szaporitani. E végre tudvalevőleg az adójavaslatok egész halmaza keletkezett. Nem érezzük magunkat hivatottaknak e javaslatok felett itéletet tartani, de szükségesnek látjuk nehány tapasztalati példával illustralni, mily nagy mérvü károkat szenved az ország részint közegeinek lelkiismeretlensége, részint a már meglevő adótörvények hiányossága folytán. Felkivánjuk egyszersmind tárni azon okokat, melyek nagy részben előmozditották és tán ez évben is elő fogják mozditani azt, hogy az államkincstár ne vehessen be akkora összeget, a mekkorának fizetésére egyes állampolgárok, a törvény és honfiui kötelesség teljesitése által, köteleztetnének, Legyen szabad ezuttal csak is a jövedelmi adóra szoritkozva, erre nézve tapasztalásból meritett nézeteinket előadni, és ezekre nézve a kir. pénzügyminiszterium figyelmét kérni.

Ha az alkotmányos kormányzás kezdete óta a jövedelmi adó azon mértékben rovattathatott volna ki, a mily összegben az, az állam kincstárt megilleti vala, ugy, merem állitani, hogy ma nehány millióval nagyobb az állam jövedelme. A kirovás azonban nem történt, nem történhetett meg kellőleg, mert bárha a „jó hazafi“ nevet untalan ajkunkon hordoztuk, még sem valljuk, és annyira nem valljuk be jövedelmünket még csak közelitőleg sem, hogy ha tehetnők azon ijesztőleg csekélységet is, melynek bevallását már nem kerülhetjük ki, elhallgatnók; okát azonban nem csak az érintett körülményben találom, hanem abban is, hogy a jövedelmi adóról eddig fenállott 1868-ik 26-ik törvény hiányos, nagyon hiányos volt, hiányzik abból oly sok essentialis meghatározás, mely oka, hogy a reménylett czélnak meg nem felelt. Miként ne volna az, midőn például egy szász községben (és hogy az olvasó közönség ki ne találja melyikben, nevezzük Diznód nak) van ide-oda 600 gyapju fonó és szövő gép, melyek mindegyikénél 4 (lehet némelynél 6) egyén is müködik 10 honapig éven át, minden egyes dolgosnak van 5 frt o. é. havibére, élelme, lakása, akkor midőn azon névtelen községnek van Consum- és Vorschuss-Verein-ja, boltja, melyben a fősegéd évi 600 — 800 frt fizetést huz, van piaczi vámja, malmai et cetera, és azon névtelen község egyes takácsféle tagjaival együtt aligha fizet évente 4000 (négyezer) frt o. é. jövedelmi adót, és a mely község pénzforgalmáról az annyira rosz világ azt sugdossa, hogy nagyobb mint a néhai Nagy-Szeben fővárossé, ugy vélem, mondom, hogy borzasztó és rettenetes keveset fizet, s legyen szabad egy kis számitást próbálni, illetőleg koczkáztatni.

600 szövőszékben a 4 ember à 5 frt havi bére, 10 hóra 120,000 frt, 2400, élelme, szállása 10 hóra, naponta 60, mi a mai drágaság mellett ennyire, még többre is rámegy 402,000 frt, Consum Vorschusz Verein, malombér, piaczi-vámbér posztó ványolás, minimissimo: profit 8000 frt, de legyen csak 5000 frt. Összesen 527,200 frt, mely összeg a fizetett jövedelmi adóval szemben; és csak is 6 év alatt számitva, az én gyenge arithmeticai számitásom szerint, oly kis kerek összeget adna, ha hogy én annak csak felével birnék is, rögtön egy közkórházat állitanék, azonban legyen a számitás netalán tulzott, avagy arithmetice hibás, és szállitsuk le felére, mit bajjal hagynék helyben, mégis az arány ijesztő, pedig vagy igy vagy amugy, de mit felhozék, áll; már ha felvesszük és feltesszük, hogy ily szembeöltő nagyszerü iparüzlet létezése el nem tagadható, hogy arról okvetlenül tudomással kell vala és kell birnia bizonyos testületnek, és mégis azon kinövés nem amputaltatott annyi éveken át, oly vélemény keletkezhetik bennünk, vagy is igazabb szólván én bennem, melyet fülbe sugni igen, de ide irni azért bajos, mert a román példa beszédként „taie popa limba“, aztán józan ésszel ugy is feltehető, hogy a kir. pénzügyminiszterium, utó végre is reá veszi valahára magát, az erdélyi lapokba betekintetni, s annyival kevésbé sem hunyand szemet minden feljajdulásra, mivel agitur de corio.

Folyt. követ.

A gazdaközönségek.

A földmivelés- ipar- és kereskedelemügyi miniszterium a szőlőket kárositó phylloxera rovarnak a szomszéd Ausztriában, Klosterneuburgban történt fellépése folytán, a gazda-közönséget m. évi 17472. 18331 és 22119. sz. a. kelt körlevelei, és utóbbi szám alatt a kiadott szőlővesszőbehozatali tilalom által a közel veszélyre figyelmeztetvén, további intézkedés gyanánt kiiratta s klosterneuburgi intézet könyveiből azok névjegyzékét, kik a phylloxera fellépésének éve óta Klosterneuburgból szőlővesszőket hozattak, s miután félő, hogy a phylloxerának terjedése első sorban azon helyekről fogna történhetni, hova az utóbbi évek alatt Klosterneuburgból vesszők hozattak, a fennnevezett miniszterium kötelességének ismeri, hogy az emlitett vesszők behozóinak névjegyzékét nyilvánosságra hozza, intvén legelső sorban ezeket, hogy egyelőre a szőlővessző eladástól tartózkodjanak; másodsorban pedig figyelmezteti a gazda-közönséget, hogy a jegyzékben foglalt helyekről szőlővesszőt vásárolni óvakodjék legalább addig, mig a miniszterium által ez év tavaszán a gyanus helyeken eszközölt vizsgálatok eredménye közétéve nem leend.

Az emlitett névjegyzék itt következik:

Teleky János. Kis-Ludas. Binder Albert 1871—72. Diód. Vincenty N. Borberek. Binder Ferencz. 1872—73. Alvincz. Zeyk Antal. Konrád. Diód. Nándor. 1873—74. Diód Vincenty N.

Brassó vidék. 1869—70. Rosnyó. Ziegler József. 1873—74. Brassó. Grosz Hidvég. Gr. Schweinitz.

Belső Szolnok. 1872—73. Rettegi Kornis Miklós. Dées. Govrik Ferencz.

Medgyes szék. 1869—70. Medgyesi. Kapp F. Wahrmann Károly. Dr. Adolf. Weber Károly. Lupini Károly. —71 Medgyes. Kapp Ferencz. Weber Frigyes. Rosenauer Frigyes. Wahramn Károly Orendi I. F. Obert János. Dr. János. Grafindt Károly. Wurmloch. Mátyás. Mediasch (Medgyes). Lupini Scharisch. Bouzza Tódor. 1871—72. Kapp Ferencz. Dengel orvos. Wahrmann Károly. Schneider András. Rideli József. Sachsenheim Albert. Felső-Bajom. Schobel Wurmloch. Petger Mátyás. Nagy-Ellmező. Rampelt János. 1872—73. Medgyes. Wahrmann Károly. Knopp V. Oberth Frigyes Lupini Károly. Wurmloch. Pelger Mátyás.

Doboka. 1872—73. Szász-Szt-Jakab. Dienes János.

Nagy-Sink szék. 1869—70. Vérd Klein József. 1872—73. Prépostfalva. Rumpelt János. Kis Sink. Drotleff György.

Hunyad. 1869—70. Zámi jószágazgatóság 1870—71. Algyógy, Lendvay Nina. Zámi jószágigazgatóság. 1871—72. Zám. Vogt József. jószágigazgatóság Algyógy Lendvai Nina. 1872—73. Algyógy. Kun István. Zám. Vogt József. 1873—74. Felső-Szálláspatak. B. Kemény Miklós. Galatz. Putscher Rudolf.

Besztercze vidék. 1870—71. Besztercze. Weingärtner. G. Tergovics Ede. Fehéregyházi. Veiss József. Bandl Antal. Berecztelke. Klein György. 1871—72. Besztercze. Ziegler Gottfried. Fehéregyház. Becker M. 1872—73. Besztercze. Kopp Márton. Foramitti igazgató. Ziegler Gottfried. Nuszbacher Károly. 1873—74. Fehéregyház. Riskey ügyvéd.

Kolos. 1870—71. Szilágy-Csucsa. Gr. Kornis Miklós. Gyéres. Gr. Teleki Gusztáv. Kolozsvár. Folly Mihály. 1871—72. Kolosmonostor. Ritter kertész. Csucsa. Gr. Kornis Miklós Kolozsvár. Végh Samu. 1872—73. Kolozsvár. Gr. Bánffy Miklós. Nemes János. Szentkirályi Ferencz. Csucsa Kassó erdész. 1873—74. Kolozsvár. Bodor Pál. Mozsa Samu. Gr. Teleky Gusztáv.

Szászváros szék. 1869—70. Szászváros. Binder W. Dr. Lészay László. Kirchner Ludwig. Pistel Alfons. 1870—71. Szászváros. Binder Vilmos. Lewitzky Károly. Jón József. Dr. Lészay László. 1871—72. Szászváros. Schuller József. Beer Frigyes. Binder Vilmos Leuiczky Kár. 1872—73. Szászváros. Binder Vilmos. Keresztes Sándor. Dahinten Károly Küküllő. 1870—71. Erzsébetváros. Sook Lajos.

Szász-Sebes szék. 1870—71. Szász-Sebes. Leonhar Albert. Wagner József. 1870—71 Szász Sebes. Welthern Mór. Mach Vincze. Leonhard Albert. Pián. Krausz Adolf. 1871—72. Szász-Sebes. Welthern Mór. 2872—73. Szász-Sebes. Leonhard Albert. 1873—74. Szász-Sebes. Leonhard Albert.

Torda. 1869—70. Torda. Timbus József. 1870—71 Torda. Osztián testvérek. Szász Régen. Schuller Dániel. Fromm Mihály. 1871—72 Berecztelke. Klein György. Szász-Régen Dietrich Samu. Torda. Osztán testvérek. Rieger Frigyes. 1872—73. Torda. Volff Gábris. Schobel Antal. Scholz Antal. 1873—74. Szász-Régen. Klein János. Wagner Gyula. Torda. Osztián Kristóf.

Szerdahelyszék. 1870—71. N.-Apold. Brautsch György. 1871—72. Nagy-Apold. Brutsch Samu.

Aranyos szék. 1870—71. Felvincz Lemberger Samu. 1872—73. Felvincz. Lemberger Samu.

Segesvár szék. 1869—70. Segesvár. Teutsch I. B. Veszelszky. 1872—73. Segesvár. Teutsch I. B. 1873—74. Segesvár. Teutsch I. B. Gleim erdőmester.

Marosszék. 1870—71. Maros-Vásrh. B. Apor Károly. 1871—72. Maros-Vásárh. B. Apor Károly. Dr. Stetiz Antal. Bun. grófnő. 1872—73. Maros-Vásárhely. Stefany Demeter. Popovits Servián. Szathmáry Sándor. Szent-István. Szabó-Barátosy Antal. 1873—74. Szent-István. Szabó-Barátosy Antal. Maros-Vásárhely. Sándor László.

Szeben-szék. 1869—70. Szeben. Bonradsheim. Omlás. Severinys Rud. 1870—71. Szeben. Heinrich Mih. 1871—72. Szeben. Heinrich Mihály. Szeliste-Szeben. Puscu B. 1872—73. Szeben. Heinrich Mihály. Pellmann Gottfried. Senor Ágoston. Heinrich Mihály. gr. Horváth Tholdy. 1873—74. Szeben. Pellmann Gottfried.

A szegedi országos ipar- és tenny-kiállitás

1876-ban.

1876-ban Szegeden országos ipar- ter-ménykiállitás fog rendeztetni, melyre nézve a

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școala - BCU Cluj-Napoca.

lező bizo ság a következő értesitést küld esztőségünkhöz:

Hazán mostoha iparviszonyain és gazrünkön javitani, kereskedelmünversterményeink, gyári és kézmüczokat teremteni, szóval czikkeesbbé tétele által ezek versenyozni volt a végczél, midőn a szeilat Bartal György földmivelés, edelmi miniszter ur ő méltóságáa 48. elu. sz. engedélye alapján a paros- és gazdaközönség részvéte den 1876-ik évi augusztus hóban orsz. ipar- és terménykiállitás határozatba hozta.

állitásra óhajtjuk a közönség fiis felhivni, remélve, hogy kiinveink általános méltatással találizton számitva az iparos- és gazrészéről már is tapasztatt nagylődésnél fogva azon eredményre, országos kiállitás czéljául kitüztünk. város földrajzi fekvése, a keleti közelsége, a mindenfelé elágazó onalok előnyei mindmegannyi bizünkre, hogy a kiállitás nemcsak lsi hasokat helyez kilátásba a kiállitókézve, hnem egyuttal anyagilagis hálása jutalmzni ugy az ipar és gyár készitlyeit, nt a nyers termelők kiállitmáit.

Hazában eddig rendezett vidéki kiállik mindegannyi emeltyü volt hazánk fejiparána emelésére, annyival inkább száhatunk hatásra, melyet az általunk renendő országos kiállitás kimaradhatatlanul mteni fg.

E kiállitás tervezetét óhajtjuk itt bár álánosabb körvonalokban bemutatni, s az érkelteket eleve is a következőkről tájékozni.

A kiállitás a szegedi főreáltanodai kétletes pavotában 1876-ik évi augusztus hó án fog megnyittatni, s ugyanazon évi szepnber 8-á befejeztetni s a kiállitással egy dkivüli országos vásár fog egyidejüleg megtatni, my a kiállitás egész tartamára kijedend.

A kiállitási palotában ugy ennek mellékyiségeiben a kiállitási tárgyak elhelyezésére szabad tek fentartásával 10,000 négyszög ter terült fog rendelkezésre állni, s a kiállás a földmivelés, ipar és kereskedelmi mizter Bartal György ur ő nméltósága fővédsége s zenfelül sz. kir. Szeged város főtfogásaalá helyeztetett.

A kiállitási tárgyak térdíjai a legmérsétebbekr irányoztattak elő, s ezek mellett a állitási rgyak szállitásainál a szokásos árrséklete ngy a teherszállitmány mint a szelyjegyel bibocsájtásnál elmaradni nem fogk.

A kiállitási ügy egy helyi nagyobb váztmányvezérlete alá helyeztetett, mely feltául iserendi még a következő év elején a zai ipaos és gazdaközönséget egy országs értekezletre egybehivni, ezen értekezlet nmán mindazt foganatba venni, mi kiállitás és a kiállitók jól felfogott érdekeik betölsére kivánatosnak mutatkozik.

A állitáson leendő megjelenésre és részelre kün felhivásainkat később lesz szerennk kibesájtani, ugy a jelentkezések alapján ejelenti iveket kivánatra megküldeni, mindáltal már ezuttal van szerencsénk támogaa s részvétele biztos kijelentését kikérni.

Óhandók mindenekfelett, ha az érdelt község vidéki bizottságokat alkotna, s en bizoságok legfőbb feladatainak ismernék kiállitábani minél nagyobb részvétet és megenést ztositani.

A kiállitási tárgyak birálati rendszabályai a birálbizottság megalkotása a kiállitók vagy egbizot ügyviselők értekezletén fog megálpittatni

A bb vonalaiban im itt közlött terve, a redszerezés és kivitelre megnyert szaktők bugalma és ügyessége, feltennünk enedi, hoy azon remények, melyeket az 1876évi s gedi országos kiállitáshoz, mind mank, md a földmivelés, ipar és kereskedeli miniter ur ő nméltósága s a hazai ipas- és gazdaközönség kötöttek, — megvalólnak, azánk jelen közgazdászati viszonyaiak javásán ezzel is lenditettünk, s az országos jólét előmozditását sikerrel munáltuk.

Nn késünk részletes tervezetünket s a ndezés szabályzatokat is mielőbb közzétenni, ddig isfentartjuk a szerencsét, minden tudaozódás a kivánt felvilágositásokat megadni.

Szeged, 1874. december hóban.

Dáni Ferenc,
az rsz. kiállitási bizottmány elnöke.

Reizner János, jegyző. Bakay Nándor, a végr. biz elnöke.

Történelmi adatok
1849-ből.
(A Federatiunea után.)

6219. Az ország kormányzó elnöke Digos János képviselő urnak

Kérdést tett ön előttem, hogy ha Erdélyrk s a részekben szerzett megyéknek lázadásban levő román ajku népe a fegyvert letenni, s a magyar álladalom iránti hüségre s kormány iránti engedelmességre visszatérni akarna, minő sorsra számithatnának a megtérők?

Valamint semmi körülmények közt nem ingadozva nyiltan kitártam elveimet, s meggyőződésem mindenki előtt, a ki elfogulatlanul hallani akarta: ugy egy cseppet sem kétségeskedem önnek kérdésére irásban is felelni.

Teszem azt nyiltan, miként az az erőshöz illik, minőnek magát a magyar nemzet nehéz idők kiséretében bebizonyitá.

Teszem azon meggyőződéssel, hogy nemzetem e nehéz időkben ép azért adta a Status kormányzatát kezembe, mert elveimet, s gondolkozásomat helyeslé. Teszem szivem azon érzeténél fogva, mely fájdalommal borul el a hitszegő habsburg-ház isten ellen bujtogatásai által kiontott vér s okozott szenvedések felett.

Én a szabadságnak embere vagyok, ki zsarnok hatalmat sem türni nem tud, sem gyakorolni nem akar. Én semmit sem ohajtok inkább, mint a közös szabadság szeretetével a haza keblére ölelni a magyar álladalom minden népeit nyelv és valláskülönbség nélkül; én békét akarok, hogy a béke ölén a szabad hazának mindnyájan egyenlő szabad polgárai lehessünk, s testvéri szeretetben s egyetértésben gyógyithassuk meg mihamarább a multak sebeit s tehessük a hazát a nép boldogsága által boldoggá.

Ezen nézetekből vezéreltetve kijelentem önnek, és felhatalmazom, hogy ezt jelen irásom előmutatásával mint eltökélett akaratomat akárkinek is tudtára adja: miként én szivem méljéből fájlalom a polgárháboru szerencsétlenségét s boldognak vallanám magamat, ha ezt nem a becsületes béke olajágával lehetne megszüntetnem.

Becsületes békét emlitek pedig, mert én, a szabadságnak embere, nem akarok a szolgaság lealázásában gyönyörködni; hanem a közös jog, és közös szabadság részesének ohajtok látni minden embert. ki e hazának földén lakik.

Én tehát nem követelek szolgaságot, nem feltétlen alávetést senkitől e honban, mint a kevély Windischgrätz a magyar nemzettől követelni mert, hanem örülni fogok, ha elfogadva látom a béke és szabadság olajágát mindazok által, kik véres kezekkel szaggatják közös édes Anyánk a haza kebelét.

(Folyt. köv.)

A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott Buda-Pesten márcz. 4. 11. ó. — p. d. e.
Érkezett, márcz. 4. 11. ó. 50 p. d. e.

A kormány tegnap bemutatta magát a két háznak. A képviselőházban Sennyey, Lónyay bejelenték oppositiojukat; délután a Deákkör tartá zárülését; azután megtartatott a közös pártértekezlet, melyen Széll és Tisza Kálmán kimeritőbben szólottak. Az uj párt elhatározá, hogy fölveszi a szabadelvü párt nevét; az ellenzéki töredékek szintén erélyesen szervezkednek.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, márcz. 3. 1875.

— **Királyné** ő felsége igen diszes melltűt küldött Kónkoly-Thege Miklós ó-gyallai csillagásznak, ki neki az akademiában fölolvasott csillagászati értekezést s az ó-gyallai régi és uj csillagvizsgáló épületek fényképeit diszes vörös kötésekben pár hó előtt átnyujtotta. A melltűt gyémántokkal környezett nagy gyöngy ékiti.

— **Szinhàzunk** sorsa eldölt. A választmány tegnap este tartotta gyülését. Tárgyalás alá vétetett első sorban Korbuly Bogdán ur ajánlata, mely szerint kész 3 évre az intendansi tisztet saját kárára vagy hasznára elvállalni azon feltét alatt, hogy a nyári szinház tőle mintegy 10 ezer frttal megráltassék s a 15 ezer frt subventiot egészen igénybe vehesse. Hosszabb vita után, melyből különösen mlts. Páll Sándor ur pártoló beszéde emelkedett ki, szavazás alá bocsáttatván a kérdés, 4 szó az ajánlat elfogadása mellett és négy szó ellene nyilatkozott; a választmány t. elnöke tehát azon nyilatkozattal. hogy nem engedheti a szinház alaptőkéjének megkárositttatását, az ellenzők részére állott s igy Korbuly ur ajánlata nem fogadtatott el. Tárgyalás alá vétetett aztán K. Papp Miklós ajánlata, mely szerint három évre kész a királyi subventio mellett a szinház igazgatását elvállalni, a jelenlegi szintársulatot lehetőleg együtt tartani, minden évben 100 aranyat pályázatokra kitüzni; garantiául irói stb. nevét ajánlja föl. Szavazás alá kerülvén az ajánlat, egyhangulag elvettetett. Végül Temesvári a kassai szinház igazgatójának ajánlata került tárgyalás alá, mely szerint 10 ezer forint subventio mellett lehetőleg a jelenlegi szintársulattal drámát operát, operettet szervez s gárantiául a többek közt 400 holdnyi birtokát köti le. A választmány az ajánlatot elfogadta. Megütődéssel jegyeztük itt fel a tényeket, melyek valószinüleg nehány lépéssel közelebb viszik imádott nemzeti intézetünket a sirhoz, mely felé nehány év óta rohamos lépéseket tett. Mi egy perczig sem kételkedtünk soha a választmány nagy tiszteletben álló elnökének páratlan hazafiságában, megvagyunk róla győződve, hogy fennebbi eljárását is nemzeti intézetünknek önzetlenül felfogott érdeke sugalta, de a czélirányos felfogásában a nagyok is tévedhetnek s ilyen tévedésnek tekintjük mi a most emlitett elhatározást is. A jövő lesz hivatva rá kimutatni e lépés balkövetkezményeit, de lehetlen már most előre nem látni a bukás jeleit. A választmány határozata nemcsak egy olyan férfiut mozditott el szinházunk további vezetésétől, ki saját zsebéből egy év alatt körülbelül 30 ezer forint áldozatot hozott ez intézetnek s általaanemzetnek, hanem utját vágta a szinház jövője véleges megalapitásának is. Ártottunk volna vele az ügynek, ha eddig nyilvánosságra hoztunk volna egy nagyfontontosságu kérdést, melyet most már fájdalom tartózkodás nélkül elmondhatunk. A tény ez: Nagyvárad városa ajánlatot tett a kolozsvári szinháznak, hogy nyárára a társulatnak helyet ad, ha egy szinház épitésére Kolozsvárról 10 ezer frtot kap kamatozó kölcsönbe. Korbuly Bogdán ur magán körben kijelentette, hogy saját zsebéből a 10 ezer frt kölcsönt megadja. Nem tudjuk mennyiben állott meg Korbuly ur a választmány előtt e nagylelkü ajánlata mellett, de azt tudjuk, hogy bárhonnan teremtessék elő a kölcsön: miután a mult év tapasztala a szerint teljes lehetetlenség Kolozsvártt állandóan a társulatot fentartani, csupán a N.-Váradal való szövetkezés vethette volna meg a Kolozsvári szinház biztos jövőjének alapját. Számos éve barangolunk társulatunkkal s mindig veszteség kisért, két nagy város: Kolozsvár és N.-Várad megszabadithatott volna tőle is ime mi kirugtuk lábunk alól talán örökre a biztos alapot! Temesvári ur nyáron át Budán fogja szerepeltetni társulatát, lássuk, hogy addig mi történik nálunk Ma vettük az értesitést, hogy Fehérvári Antal ur a sétatéri nyári szinházat kibérlé s nyáron át előadásokat rendezvén benne a téli idényre egy első rangu felső magyarországi városban kezdi meg müködését. Most már azt kérdjük a szinházi választmánytól, hogy nem fog-é évtizedeken át a sétatéri szinház nagyobb károkat okozni a nemzeti szinháznak, mint azon 9—10 ezer forint, melynek árán a nyári szinházat és egy olyan hazafias intendást lehetett volna megnyerni, ki 30 ezer forintokat dobott ki egy év alatt egy intézetre, mivel az magyar és nemzeti volt? Valóban alig tudjuk elfojtani a keserüség éles szavait ez eljárás felett. Igen sajnáljuk azonban azt is, hogy e határozat nak sok tekintetben maga, Korbuly úr volt okozója. Tudtunk szerint városunknak egyik, minden hazafias tényben részes polgára, megkisértette a kiegyezést Korbuly úr a és választmény között, sikerült annyira is vinni az ügyet, hogy Korbuly úr lemondott a nyári szinház iránti követeléseiről s csupán a ruhatári stb. 7—8 ezeret levő befektetések megtérítését követelte; a választmány tagjai erre hajlandóbbaknak is mutatkoztak, de Korbuly úr a végső perczben ismét előbbi álláspontjához ragaszkodott; a szavazás megtörtént, a koczka el van vetve, szinházunk a vállalkozók áldozatává lett. Nem lehetetlenség, hogy Temesvári urban egy hazafias emberre találtunk, ki ez áldozat nagyságát csökenti, (mert el nem enyésztetheti) ő tőle mindenesetre sok függ. Ohajtjuk, hogy a szinházi választmány és a vállalkozás legnagyobb protectora, László József úr ne csatlakozzék benne.

— **A városi** bizottság pénteken f. é. mártius hó 5-én d. u. 3 órakor a városház szokott termében tartandó közgyülésének tárgyai: 1. A redoute, városház, közvágóhid épitéseik ügyében szakosztály véleménye. 2. A gázvilágitás vállalkozója Fachndrich G. mérnök ur jelentése a szerződésbe felvett társvállalkozók iránt, s a kötlevélnek ily értelmü záradékkal ellátása. 3. N.-Várad törvényhatóságának megkeresése a jogakadémiai szigorlatok tartása ügyében tett feliratának pártolása iránt. 4. A honvédmenház számára adakozás iránt érkezett felhivás. 5. A borjövedék házi kezelésére készitett szabályok. 6. A méter-mérték hitelesités vezető hivatalnokának megválasztása, a pályázókból tett választmányi kijelölés folytán. Jelöltek: 1-sö Böhm János. 2-ik Himmelstein József. 3-ik Popini Nándor, Kolozsvárt, mártius 3-án 1875.

— **Stein János** muzeum-egyleti könyvárus és egyetemi nyomdász, a kiadásában megjelent müvek egy-egy példányát, összesen 65 70 ft értéket képviselő könyvet, az egyetemi kör még csak most erösödő könyvtárának adományozni szives volt. Addig is, mig az illetékes hivatalnokok köszönetnyilvánitását közölhetnők lapunkban, e en a közügy érdekében tett követésre méltó áldozatkészséget elismeréssel emlitjük meg.

— **Bartha János** városi alorvos úr szintén szép jelét adta annak, hogy a képviselőtestületben bizonyos uri ember órálása nem győzte meg arról, hogy az „egyetemi kör“ vagy „kaszinó“ mindegy, s a komoly törekvésü ifjak e saját erejükből és minden segély nélkül alapitott egyletét, nagyobb mérvü — több mint nyolczvan szakmunkából álló — könyv adományozásával segitette kitüzött czélja felé való törekvésében. Csak örülni tudunk a közönségnek e nemes irányu egylet irányában tanusitott rokokszenvének, pártfogásának s óhajtjuk, a nemes példák másokat is hasonlóra ösztönözzenek.

— **A kolozsvári piaczra** tegnap egy Beszterczén elejtett nagy vad disznót hoztak elárusitás végett.

— **A deák-kör** márcz. 2-iki rövid ideig tartott értekezletén kevesen voltak jelen a párt tagjai közül. Gorove elnök bejelenté, hogy érintkezésbe tevén magát a balközépi kör elnökével, megbizatotta pártnak hivatalosan tudomására hozni, hogy a „balközép örömmel, kész a deákpárttal egyesülni.“ Egyszersmind inditványozta, hogy a két párt holnap d. u. 6 órakor a Hungária nagy termébe közös értekezletre gyüljön össze, hol addig formaszerint is kinevezett és a Háznak bemutatott kormány, az immár egyesült pártnak is be fogja magát mutatni, s hol ezután az uj párt házi dolgai (klubbhelyiség, a párt tisztviselői karának megválasztása stb.) fognak megbeszéltetni. Mint a „Közérdek„ hallja — az uj párt valószinüleg a Deák-körnek mostani helyiségeit tartja meg.

— **Ghyczy** mint miniszter. Ghyczy mint miniszterről irják a lapok, hogy már reggel fél hatkor felkelt s kávéját elköltvén, röggtön a munkához fogott s dolgozó-szobájából csak háromkor távozott, rövid ebédre. Fél négykor sétált a bástyán vagy kocsizott a szabadba, hogy gyönyörködjék a természetben. A Lipótmező felé, a kurucz-zugig kocsizott ki legörömestebb, mely hely egy része a gr. Karácsonyi birtokába jutván, már be van fásitva s ma-holnap szép park lesz belőle. Itt sétálgatott egy darabig magányosan a nyári napokban, Nem ment fürdőre, sem utazni, mint egyikmásik miniszttársa, hanem folyvást itthon volt, Bécsbe menvén csak néha állami ügyekben. Este ismét dolgozott éjfélig, csodás kitartással. Vacsorája theából és gyümölcsből állt, s akkor ért rá csupán átnézni egy pár hirlapot. Igy ment ez minden nap. „Terhes munkát vállaltam el, — mondá egy izben, — de ha az Isten elég erőt ad, meg fogok felelni.“ A nagy miniszteri teremnek nem vette egyéb hasznát, mint hogy gyorsan át-átment rajtuk. Diogenesi egyszerüségben élt s örömét az iránta nyilvánult bizalom képezte Szivélyes volt mindenki iránt s legfölebb azokra a financ-tervelőkre haragudott magában, kik kivihetetlen plánumokkal alkalmatlankodtak nála.

— **Nagy-Szebenben** a napokban egy nő hulláját találták meg kora reggel a felső és Józsefváros közötti helyen. A testen egy nagy tátongó seb mutatkozott, a mi arra mutat, hogy gyilkosság áldozata lett a leány. E tény elég rosz szinben tünteti föl az ottani személybiztonságot.

— **Meghivás.** A kolszsvári t. egyetemi kör f. hó 7. (vasárnap) d. e. 10 órakor rendes félévi zárközgyülést tart, melyre a kör tagjai tisztelettel meghivatnak. Tárgyai: 1. Titkári jelentés az elmult félévről. 2. Pénztárnoki jelentés. 3. Könyvtárnoki jelentés. 4. Inditványok. Kolozsvártt, 1875. márt. 4. Silling Lajos e. i. elnök. Petrán József e. i. főtitkár.

— **Halál** tréfából. Kassán két szép leány összebeszél, hogy a mostani párbajoskodni szerető ifjuságot kigunyolják. E végből formaszerint összevesztek s duellumra, még pedig pisztolyra hivták ki egymást. Azt persze előre elhatározták, hogy golyót nem tesznek a csőbe. Hogy, hogy nem, azonban az egyik csőbe mégis egy golyó került, mely a lövésnél az egyik szép duellansnak gyöngéd vállacskáját, szerencsére csak igen vékonyan, megsurolta. Hanem ő azért nagyot sikoltva összerogyott, mire a másik a segédnőkkel egyetemben elájult. Néhány percz mulva magukhoz tértek, s ekkor aztán megfogadták, hogy többé nem duellálnak még tréfából sem.

— **Kivánosiság.** A képviselőház tegnapi ülésén mutatta be magát az uj miniszterium. Ez alkalomból a képviselőház háznagyi hivatalában annyian jelentkeztek jegyért, hogy körülbelől 600 - 700 embert el kellett utasitani, mert már mind kiadattak. Innét elmondhatná valamelyik vidéki színész, hogy: „Beh jó volna jutalomjátéknak ez a Tisza Kálmán!“

— **A berlini** magyar-egylet figyelmezteti a kiutazni akaró kereskedő és iparos ifjakat, hogy az üzlet a porosz fővárosban is pang, s csak ugy menjenek ki, ha biztos állásuk van.

— **Ofenheim** „disztag“-ul választatott a budapesti „Pannonia“ izraelita betegsegélyzőegylet által. Vajjon nem volna meg a dolog nyitja azon ártatlan tényben, hogy ennek a „Pannoniá“-nak az elnöke valami Rothauser, és „Rothauser testvérek“ voltak a borsod-miskolczi kiházasitási egylet pesti ügynökei.

— **A tajtékkő termelése.** A „B. u. H Ztg.“ a tajtékkő termelésének helyét, és a termelés évi mennyiségét igy irja le: Anatoliának legterjedelmesebb tajtkőtelepei Eszkisehr városától, az egykori Doryleától körülbelül 8 órányira feküsznek d. k. felé; e város lakósai (vagy 12.000 örmény és török) legnagyobb részt ezen ásvány termelése-és kereskedésével foglalkoznak. A termelés a föld alatt 8—10 meternyi mélységben történik. Egy bányában 40—50 bányász dolgozik, kik a termelt ásvány jövedelmén közösen osztozkodnak. A rendesen igen szabálytalan darabok nagysága rendkivül változó; vannak itt egész köblábnyi, sőt nagyobb darabok. Leginkább kerestettek s természetesen legdrágábbak a legnagyobbak. A föld belsejéből kiszedett darabok sárgás fehér szinüek, rendesen ujnyi vastagságban vörös, zsiros tapintatu földdel vétetnek körül s oly lágyak, hogy késsel könnyen vághatók. A kezelés, melynek a tajtkő, mielőtt a kereskedelemnek átadatnék, alávétetik, igen költséges és hosszadalmas. Mindenekelőtt a külső, feldös buroktól kell megszabaditani, ezután pedig 5—6 napig a napon, vagy 8—10 napig fütött helyiségekben száritani. Ekkor mázodszor megtisztittatván, viszszal fényesittetik. Rendesen 10 féleséget szokás megkülönböztetni, melyek darabjai gyapottal beburkolva ovatosan becsomagoltatnak. Szárítás és tisztitás által az egyes darabok eredeti nagyságuk- és sulyoknak körülbelül $^2/_3$-át vesztik el. Az egyes hasonló féleséget tartalmazó csomagok 30—80 nagy, 8—100 középszerü, 2 - 300 kisebb és 600 - 1200 legkisebb darabot tartalmaznak. Egy csomag sulya vagy 24—35 oken (1 oken = 25 font) s átlagban 12 török font értékbel bir: az ár azonban különösen a keresettségből is függ. A termelt anyag legnagyobb menyisége Ausztria- és Németországba szállittatik, s ez évi kivitel körülbelől 8000—10,000 csomagra tehető vagy 1 200,000 frtnyi értékkel. A török kormány a nyers anyagoknak, a termelés helyén való elárusitásánál $12^1/_2$% vámot huz s ugyan csak $12^1/_2$%-ot a kivitelre alkalmas anyagnak eladása alkalmával is.

KÖZGAZDASÁG.

Mit termeszszen a torda-aranyosi borvidék szöllésze, hogy szöllőiparával jólétre jusson?

(Folytatás.)

Értekezésünk folyamán át nyilvánitott nézetek, természetrajzi leirások s tapasztalásra fektetett adatok után alig ha maga az olvasó ki nem találja. De nekünk kötelességünk lévén élőszóval is megnevezni, ime, határozott ajánlatunk.

Első osztályu helyek beépitésére, Som, rajnai risling és leányka szöllő.

Másod osztályuak részére: rajnai risling, leányka és ruländer vagy barát szöllő.

A három első, mert vidékünken pompásan diszlenek, mert felséges bort adnak egyenként és épen azért mindenik érdemkoszoruval tért visszaa világtárlat homlokáról, és a második osztály számára a som helyett a ruländer, mert kora érésü is lévén, egyéb jó tulajdonságai mellett mostoha években is megérik s javitólag használható.

Ajánlatunkat minden megtámadható oldalról körül sánczolni kelletvén, érintenünk kell egy pár szóval, miként véljük leghelyesebbnek egyik, mint a másik osztály fajbeosztással megujitandó telepeink az ültetvények berendezését. Kedvező vagy kedvezőtlenebb fekvéssel biró nagyobb és kisebb szöllő tagokba is három különösen részlet megkülönböztethető: a homlok, szőllő derék, és az alj. Első osztályu helyeken a beállitásnál két egyaránt czélra vezető mód követendő. Első mód; homlokba: som; derékba: risling; legalsó osztályba, mint legkorábban érő leányka. Második mód 4 osztálylyal; alól egyik vagy másik az ajánlatba hozott 2 fekete faj közül azután a jelzett sorrend szerint. 2-dik osztályu hegyeken, már ki kell maradnia a som szöllőnek; helyette a homlokot risling; derekát leányka, ajját ruländer foglalja el, a beépités ezen neme a fajok érési időszakai által teljesen indokolt lévén.

A fekete szöllők kijelölésében, őszintén bevallom, kissé rászedtem az olvasót. Két kitünő válfajt kellett ajánlatba hozni. Ugy is tettem, de csak is kettőt ismertetve, kényszeritett választásra szoritottam a választót. Szándékosan s meggondolva tettem.

Tudtam, hogy a világon legalább tizszerte több fekete, mint fehér szőlőt termesztenek s tizszerte nagyobb fogyasztó közönsége van a vörös bornak, mint a fehérnek.

S ezen okból a kérdés második fele első tekintetre indokoltabbnak tünt fel az elsőnél s még is ugy szólva könnyedén bántam el vele.

(Folyt. köv.)

Kimutatá-
a kolozsvári takarékpénztár 1875. febr. havi üzletforgalmáról

Bevétel:

254 betét után 55100 frt 55 kr, visszafizetett váltók 149940 frt — kr, visszafizetett előlegek 4900 frt — kr, befizetett kamatok váltó s előlegek után 5117 frt 31 kr, illetékek 909 frt 36 kr, többek számlája 7550 frt — kr, házbér az intézet saját házai után 300 frt — kr államilleték előlegek után 19 frt 95 kr

Összesen 223737 frt 17 kr.

Pénztári maradvány jan. 31-ről 141446 frt 54 kr.

Főösszeg 365183 frt 71 kr.

Kiadás:

Visszafizetett betétek s tőkésitett kamatok 127 tétel után 41561 frt 50 kr, betéti folyó kamatokra 54 frt 63 kr, leszámitolt váltókra 134895 frt — kr, előlegek értékpapirokra 900 frt — kr, értékpapirok vételére 30200 frt — értékpapirok után kifizetett kamatokra 256 frt — kr, 1873-ik évi osztalékra 40 frt — kr, 1874-ik évi osztalékra 4000 frt — kr, kezelési költségekre 2 frt 95 kr, igazgatói tiszteletdij s hivatalnokok fizetése 3396 frt 66 kr, megjelenési tisztelet dijakra 63 frt — kr, jótékony czélu adományokra 600 frt — kr, házbér jövedelmi adóra az intézet saját házai után 226 frt — kr jövedelmi adóra 278 frt — kr, államilleték előlegek után 19 frt 95 kr.

Összesen 216493 frt 69 kr.

Pénztár maradvány jan. 28-án 148690 frt 02.

Főösszeg 365183 frt 71 kr.

Távirati tudósitás a bécsi tőzsdéről

Márc. 3-án 5% Metalliques 71.70 frt. Kamat —. 5% Nemzeti kölcsön 75.90 — frt 1860. Kölcsön 112.—. Bankrészvény 961. Hitelintézeti részvények 218.75 London 111.35 ft. st. Ezüst 105.15. Cs. kir. arany 524.$^1/_2$ Napoleondor 888.— — 100 mark németérték 54.60.—

Urbári kötvények: Magyarországi 78.75 Temesvári 76.75 Erdélyi 76.80 Horvátország, 80.

Felelős szerkesztő: Békésy Károly.

Iskola Alapitvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(92) (1—3)

A „medgyesi udvarhoz" czimzett szállodát Nagy-Szebenben,

barátságos, újandiszitett **étttermekkel**, 12 a mostani igényeknek megfelelő **szobával, udvarral** és meleg istállókkal, különösen ajánljuk a t. cz. utazó közönségnek. Nagyobb kényelem miatt, a vasúthoz és vissza naponta egy kocsi közlekedik.

Elfogadtatik továbbá **előfizetés délebédre** helytt, vagy kihordva, s minden időben étlap szerint ehetni.— Kisebb vagy nagyobb kirándulásokra mindenkor kaphatni **lovakat, szekeret, szánt és kocsit.**

Számos látogatásért esd a **jelenlegi bérlő**

Gross József.

(38) (27—36)

Dr. HANDLER MÓR

orvos- és sebésztudor, szülész és szemész,
gyógyit gyökeresen fényes és tartós siker **biztositása** mellett mindennemü

titkos betegségeket,

1) **az önfertőzésnek** minden következményeit, ugymint:

magömléseket,

az ingerlékeny gyengeséget, az ondófolyást, különösen a

tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt)

2) **hugycsőfolyásokat** (még oly idülteket is, **a nemzőrészek bujakóros fekélyeit** és **másodrendü bujakórt** minden alakjaiban és elcsufitásaiban,
3) **hugycsőszükületeket,**
4) fris és idült nyákfolyásokat **nőknél**, az ugynevezett **fehérfolyást** és onnan eredő **magtalanságot,**
5) **bőrkiütéseket,**
6) **a hugyhólyag betegségeit** és mindennemü **vizelési nehézségeket.**

Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig, és este 7—8-ig.

Lakik Pesten,
belváros, kigyó-utcza 2-dik szám alatt,
kigyó- és városház-utcza sarkán, Rottenbiller-féle házban, az 1-sö emeleten, bemenet a lépcsőnél.

Dijjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik és a gyógyszerek megküldetnek.

Legujabban megjelentek

és Stein János erd. muzeum-egyl. könyvkereskedésében Kolozsvárt kaphatók:

IRODALMI UJDONSÁGOK.

Az őskereszténység történelme.
Irta dr. Baur Ferdinánd Christián.
A harmadik német kiadás után forditották: Dósa Dénes, szászvárosi tanár és Jeskó Lajos, vécsi lelkész. Ára 3 frt.

Unitárius kis tükör,

vagyis az unitárius egyház története, hitelvei, egyházalkotmánya és szertartásai rövid foglalatja.
Irta Ferencz József, a kolozsvári unitárius egyházközség lelkésze s főiskolai hittanár.
(Két függelék: az unitárius egyház püspökeinek névsora és tiszti névtára 1875 re.) Ára 50 kr.
Postán küldve 56 kr.

Egy ember, a ki mindent tud.

Egy darab regény. Irta Jókai Mór. Ára 1 frt.

Mit termeszszen a torda-aranyosi borvidék szöllésze,

hogy szöllőiparával jólétre jusson 10 aranynyal jutalmazott pályamű.
Irta Nagy Ferencz. Ára 25 kr.
Postán küldve 30 krajczár.

MIDDLEMARCH.

Tanulmány a vidéki életből.
Irta Eliot György. Az angol eredetiből forditotta Csukássi József. 4 kötet. Egy-egy kötet ára 2 frt.

MAGYAR BIRODALOM

statistikai kézikönyve, folytonos tekintettel

Ausztriára.

Irta dr. Konek Sándor, kir. tanácsos, a m. k. budapesti egyetemen a statistika nyilv. rendes tanára, magy. tud. akad. r. ragja. Ára 6 frt.

Halotti ima, magyar-gyerő-monostori báró Kemény Ferencz,

valóságos belső titkos tanácsos, a Leopold-rend középkeresztes vitéze, az erdélyi karok és rendek nyugalmazott elnöke, erdélyi ev. ref. egyházkerületi főgondnok

gyászravatala fölött;

tartotta Kolozsvárt, 1875. január 4-kén, a halottas háznál SZÁSZ DOMOKOS kolozsvári ev. ref. lelkész. Ára 30 kr.

ORTSLEXICON

der Länder der ungarischen Krone. Mit Rücksicht auf die verschiedenen Zweige der Verwaltung.
Mit Benützung der neuesten amtlichen Daten redigirt durch Michael von Kollerffy, Ministerial-Sekretär im kön. ung. statistatischen Bureau. Preis 6 fl. ö. W.

A Lerouge ügy.

Irta Gaboriau Emil. Franciából forditotta Gortvay B. 2 kötet. Ára 2 frt.

Szótárak:

Továbbá franczia — német:

RAMEAU, neues Wörterbuch der deutschen nnd französ. Sprache nach den besten Quellen bearbeitet. 2 Bände Broschirt 3 fl., in Halblederband gbd. 4 fl 50 xr.

SACHS, encyklopädisches Wörterbuch der französischen und deutschen Sprache. I-ter Theil, französisch—deutsch, complet, broschirt 16 fl 80 xr. in Halblederband 19 fl 20 xr. II-ter Theil, deutsch—französ. in Vorbereitung wird im Jahr 1878 complet.

SCHMIDT, vollständiges französ. — deutsches und deutsch — französchises Hand-Wörterbuch. 2 Theile in 1 Bande broschirt 3 fl 60 xr., in Halblederband 4 fl 32 xr.

SCHUSTER & REGNIÉR, neues und vollständiges Wörterbuch der deutschen und französ. Sprache 2 Bände broschirt 5 fl 40 xr. in Halblederband 7 fl 02 xr.

THIBAUT, Vollständigs Wörterbuch der französ. und deutschen Sprache, 2 Theile in einem Halblederbande gbd. 70-te Auflage 5 fl 10 xr.

TASCHENWÖRTERBUCH, neuestes franz. — deutsches und deutsches in einem Bande Gheftet 1 fl. in Leinenband 1 fl

Görög — német:

BENSELER und SCHENKL, griechisch — deutsches und deutsch Schulwörterbuch, 2 Bände in Halblederband: Gr. — dtsch 4 deutsch — gr. 5 fl 85 xr.

JACOBITZ und SEILER, Hand-Wörterbuch der griechischen Sprache. Bände. Gebunden statt 16 fl., nur 10 fl. (Leszállitott ár.)

PAPE, griechisch — deutsches Hand-Wörterbuch in 2 Bänden A—K. II. Band: Λ—Ω Halblederband 12 fl 60 xr.

— Deutsch—griechisches Hand-Wörterbuch, 3-te Auflage 6

— Wörterbuch der griechischen Eigennamen. 2 Bände. Halbiederbu

SCHMIDT, deutsch—griechisches Hand-Wörterbuch. Halblederba

Új jelenség az ifjusági irodalom terén

Epen most jelent meg Stein János könyvkiadó hivatalában s minden könyvárusnál kapható:

„A KANDALÓ ELÖTT"

elbeszélő költemények, mindkét nemü serdült ifjak számára,
irta, átdolgozta, forditotta:

Szász Béla.

Igen csinos kiállitással 4 sikerült képpel.

Ára 1 frt 60 kr.

A diszes, szinezett képes boritéku kötet tartalma a következő: 1. A jó Isten üzente, (Harrer-Mari.) Képpel. 2. A harmincz pénz. 3. A dadogó (Castelli.) 4. A negyedik parancsolat. Német népballada.) 5. Gond anyó története. (Franczia népmese után.) 6. Dávid király, (Hang Fr. 7. Az ujévi kivánságok, (Prätzel) 8. A mostoha gyermek. 9. A persa paraszt. (Nicolay.) 10. A jó Iván hajdia. Képpel. 11. A tengelicz, (Kind Frigyes.) 12. Szegény ifju asszony. 13. Szent György helyese. (Langbein.) 14. Ilse herczegasszony, (Petersen Mari) Képpel. 15. A nagy sorsjegy, (Langbein) 16. Néri Fülöp, (Rochlitz) 17. Roland, az apród, (Uhland.) Képpel. 18. A három katona. 19. Intő isa, (Smets V.) 20 Both Benedek. 21. V. Károly a zárdában, (Bürde.) 22. Páter Sámuel, (Hang.) 23. A kis egérfarkinczája.

Ifjusági irodalmunk köztudomás szerint parlagon hever s különösen serdült ifjaink számára irodalmunk vajmi kevés szív- és észképző gyümölcsöt nyujt. Ez oka, hogy 10—14 éves növendékeink, kiknek legnagyobb szükségük van rá, hogy fogékony lelkük az olvasmányok által nemesebb irányt vegyen, a komolyabb classicus müvek olvasására még nem levén megérve, hogy izlésrontó férczmüvek vagy még ennél is veszedelmesebb idegrázó franczia regények olvasásával elégitik ki nemes hajlamaikat.

Irodalmunk e nagy hiányának lehető pótlására látott napvilágot a fennebbi könyv, mely mint czime is mutatja, a serdülő ifjuságnak kán üres óráiban hasznos szorakozást nyujtani.

Nincsenek a szivnek maradandóbb emlékei, mint azon benyomások, melyek kora ifjuságunkban lelkünkbe vésődtek. Egy-egy rémséges alak vag merész kaland, melyet oktalan dajkánktól hallottunk vagy képtelenségekkel megrakott franczia regényből olvastunk, a koporsóig is elkisér. A szóban lev könyvet nemes szellem lengi át, szelid, erkölcsös érzelmeket olt az ifjuba s int ilyet nem ajánlhatjuk eléggé a szülők figyelmébe.

Szász Béla neve az irodalom terén tekintélyes hangzással bir ifjuságunk csak gratulálhat önmagának, hogy oly könyvet mondhat számára irottnak, melyből finomabb aesthetikai izlést is tanulhat s mely csak mintilyen is, önmagában maradandó becscsel bir.

(93) (1—4)

Üveg- és porczellán kereskedés Szászvároson.

Egy jó hitelü, s rendezett **üveg- és porczellán-kereskedés,** — lakás, vagy árulási helyiségekkel, vagy azok nélkül — el fogadható föltételek mellett

eladatik.

Bővebben értekezhetni **1-sé** május **1-ig** Szászváros on HOCHHOL JÁNOS épitésznél.

(83) (7—*)

VÉGELADÁS.

A volt BORSODI DEMETER LAJOS-féle

nürnbergi- diszáru és porczellán-kereskedés **Maros-Vásárhelyt**

üzlet megszüntetés következtében, a folyó 1875 március 1-sétől kezdődőleg,

tetemes leszállitott áron, végeladásra kerül.

Főbb czikkek:

Több száz pár női,- férfi- és gyermek-czipő brűnelle, kelme és bőrből.
Férfi kalapok: posztó-, filcz- és szalmából.
Utazó-, lovagló-, vadász- és halász eszközök.
Bőröndök-, útitáskák-, sétapálczák-, esernyők.
Pénz- és szivar-tárczák, tajtékpipák és szipkák sat. sat.

Nagy-karlsbádi porczellán- és üveg-raktár.
Étkező-eszközök, talmi-arany díszczikkek.
China-ezüst tárgyak.
PIPERE-CZIKKEK.
Fali-tükrök, aranyozott és fa-keretbe.

Nagy mennyiségü gyermek-játékok.

Pipere-szappanok, hajkenőcsek, illatszerek, fogpépek, fogporok, fésük, kefék sat. és számtalan más, a közéletben minden perczben szükséges tárgyak.

Ez alkalommal, vállalkozóknak, kik az egész kereskedést az ehez tartozó felszerelésekkel megvásárolni szándékoznak, kedvező alkalom nyilik a megszerzésre.

Nyomatott Stein János m. kir. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. tanoda betüivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.